

**MEMORIE VAN ANTWOORD BETREFFENDE HET
ONTWERP VAN WET TOT VASTSTELLING VAN
REGELEN BETREFFENDE HET
ACCOUNTANTSWEZEN**
(zitting 1939—1940; 72, no. 2) *)

ALGEMEENE BESCHOUWINGEN

Met groote belangstelling heeft de ondergeteekende kennis genomen van de beschouwingen, waartoe het ontwerp aanleiding heeft gegeven. Het stemt hem tot voldoening te vernemen, dat de poging der Regeering om op het gebied van het accountantsberoep regelen op te treden algemeen waardeering vond. Dat de inhoud van het wetsontwerp in de Kamer geen onverdeelde instemming zou ontmoeten stond voor den ondergeteekende, gezien de vele en uiteenlopende opvattingen, die omtrent deze materie bestaan en die ook in het Voorloopig Verslag worden teruggevonden, wel bij voorbaat vast. Hij vertrouwt intusschen er, bij de hierna volgende beantwoording van dit stuk, in te zullen slagen, de Kamer er van te overtuigen, dat de regeling, in het ontwerp voorgesteld, zeker niet bij andere oplossingen van dit moeilijke vraagstuk ten achter staat, doch dat zij, alle omstandigheden in aanmerking genomen, daarentegen als de meest aanvaardbare moet worden gekenmerkt.

Wat de draagwijdte van de ontwerpen regeling betreft, valt in de eerste plaats aandacht te schenken aan de van verschillende zijden gemaakte opmerking, dat zij niet ver genoeg zou gaan. In dit verband wordt in het Voorloopig Verslag gepleit in de eerste plaats voor een algeheele regeling van het beroep in dien zin, dat aan allen, die zich als accountant gaan vestigen, uniforme eischen van bekwaamheid en betrouwbaarheid worden gesteld, met toetsing van de reeds werkzame accountants uitsluitend op betrouwbaarheid. Een afwijking daarvan vormt het denkbeeld, dat ook de laatsten, om het beroep te mogen blijven uitoefenen, aan eischen van bekwaamheid zouden moeten voldoen. Een derde oplossing, welke het Voorloopig Verslag noemt, is een regeling, welke de accountants in twee categorieën onderscheidt, elke categorie met eigen bekwaamheidseischen, waarbij dan, naar moet worden aangenomen, eveneens aan een overgangsregeling voor de reeds gevestigde accountants is gedacht.

Al de hiervoor aangeduide denkbeelden hebben de strekking, de tot dusverre genoten vrijheid van beroepsuitoefening, met gebruik van den daaraan verbonden titel, aan banden te leggen, een oplossing, welke de ondergeteekende zeer nadrukkelijk in het ontwerp heeft ter zijde gesteld. Aan hetgeen de Memorie van Toelichting daaromtrent reeds zegt, zou hij thans nog het navolgende willen toevoegen.

Ondergeteekende zou dan willen vooropstellen, dat het zijn streven is geweest in de onderhavige materie, waar historisch geworden toestanden en verhoudingen zulk een belangrijke rol spelen, de overheidsbemoeiing niet verder te doen gaan dan met het oog op de omstandigheden noodzakelijk was te achten. Met name ook heeft hij gemeend het standpunt te moeten innemen, dat slechts dan de vrijheid om het accountantsberoep uit te oefenen zou mogen worden aangetast, indien bepaald aanwijsbare groote belangen zulk een ingrijpen zouden rechtvaardigen. Dergelijke zwaarwegende belangen nu acht de ondergeteekende ook bij nadere overweging in casu niet aanwezig. Te dezen aanzien neemt hij derhalve hetzelfde standpunt in als de Commissie-Byleveld, welker advies in het Voorloopig Verslag wordt aangehaald, en de Staatscommissie, die een 20-tal jaren geleden omtrent een regeling dezer materie aan de Regeering advies uitbracht.

Het accountantswerk, naar de beteekenis, die voor dit woord in ons land in den loop der jaren gangbaar is geworden, strekt zich over een zeer breed terrein uit. Eenerzijds omvat het de behandeling van de meest gecompliceerde vraagstukken van bedrijfs-economischen aard, zooals die zich in groote ondernemingen kunnen voordoen, aan den anderen kant is daaronder evenzeer begrepen het controleeren van en het adviseeren omtrent zeer eenvoudige administraties van kleine bedrijven. Kwantitatief vormt het eenvoudige werk verreweg den hoofdschotel. De beteekenis van dit laatste onderscheidt zich ook in zooverre van die van het meer kennis en inzicht vragende werk bij groote ondernemingen, dat in den regel andere belangen dan die van den opdrachtgever daarbij niet betrokken zijn. Met name het openbaar belang, hetwelk bij het accountantswerk ten behoeve van groote zaken, welke veelal in haar financiering naar buiten werken, zulk een beteekenende rol kan spelen, komt daar niet of nauwelijks aan de orde.

Nu is het naar het oordeel van den ondergeteekende een misvatting te meenen, dat in de kringen van hen, die gebruik maken van de hulp van personen, welke van dit eenvoudiger accountantswerk hun beroep maken, een algemeene en ernstige behoefte zou bestaan om daarbij tegen beunhazerij te worden beschermd. Klachten of wenschen van dezen aard hebben den ondergeteekende althans nimmer bereikt en de Memorie van Toelichting tot het ontwerp maakt daarvan dan ook geen gewag. Het is daarbij

*) Voor het ontwerp van wet zie men jaargang 1939, blz. 75, voor de Memorie van toelichting jaargang 1939, blz. 97 en voor het Voorloopig Verslag jaargang 1939, blz. 218.

trouwens niet anders dan bij elke andere dienstprestatie van niet ingrijpende beteekenis: zoo de opdrachtgever zich al niet, door een informatie vooraf, tegen eventuele teleurstellingen heeft gevrijwaard, dan zal hij, indien de arbeid van dengene, wiens hulp hij heeft ingeroepen, te wenschen blijkt over te laten, zich van andere hulp voorzien, in stede van zich met klachten tot de overheid te wenden. Aantasting van de vrijheid van beroepsuitoefening acht de ondergeteekende uit dien hoofde dan ook geenszins geboden.

Ook uit een oogpunt van bescherming der beoefenaren van het vak tegen onbehoorlijke concurrentie is, naar de ondergeteekende meent, voor een volledige regeling van het beroep geen plaats. Weliswaar wordt in accountantskringen wel de vraag naar een wettelijke regeling vernomen en hebben zelfs verschillende der bestaande accountantsorganisaties zulks als een harer doelstellingen in hare statuten vermeld, maar omtrent den inhoud daarvan loopen de meeningen dermate uiteen, dat de ondergeteekende in die wenschen bezwaarlijk een grondslag zou kunnen vinden voor een ingrijpenden maatregel van ordening over het geheele terrein, gelijk in het Voorloopig Verslag bepleit. Dat die meeningen sterk uiteenloopen, vloeit logisch voort uit het feit, dat bij de vakgenooten zelf, zoo min als trouwens bij het publiek, een ook maar enigszins uniforme opvatting bestaat omtrent de minimum-eischen, waaraan iemand zou moeten voldoen om het recht te hebben zich tot de categorie der accountants te rekenen. Deze omstandigheid, welke overigens illustratief is voor de wijze, waarop de bedrijfsuitoefening en het gebruik van den titel „accountant” zich hier te lande in volle vrijheid hebben ontwikkeld, zou er reeds van moeten weerhouden hier een sterk ingrijpende regeling in het leven te roepen.

Het verwijt, dat de ondergeteekende zich aan verouderd doctrinarisme zou schuldig maken nu hij, waar de noodzaak van een algeheele regeling niet voor hem is komen vast te staan, zooveel mogelijk aan de historisch gegroeide vrijheid van beroepsuitoefening wil vasthouden, moet hij van de hand wijzen. Het is zeker juist, dat de opvattingen nopens bedrijfs- en beroepsordening zich in de laatste jaren sterk hebben ontwikkeld, doch, voorzoover zulks van den ondergeteekende afhing, is in de gevallen, dat tot ordening werd overgegaan, steeds vastgehouden aan het beginsel, dat daarvoor sterk sprekende motieven, gericht op het algemeen belang, moesten aanwezig zijn. Zulks was eveneens het geval bij de in het Voorloopig Verslag aangehaalde Vestigingswet Kleinbedrijf, waarbij immer op den voorgrond heeft gestaan, dat saneering van den handelsdrijvenden en industrielen middenstand een door het algemeen belang geëischte noodzakelijkheid was. Of overwegingen van algemeen belang zullen vorderen, dat een regeling wordt getroffen om het optreden van onbekwame of onbetrouwbare belastingconsulenten tegen te gaan, staat zeker niet in de eerste plaats ter beoordeeling van den ondergeteekende. Intusschen meent hij er wel de aandacht op te moeten vestigen, dat de zaak daar in zooverre anders ligt, dat de bezwaren van het gebruik maken van de diensten van onbekwame en onbetrouwbare belastingconsulenten in niet mindere mate dan den belastingplichtige, die de hulp van den consulent inroept, den fiscus zullen treffen, tegenover welken de laatste ten behoeve van zijn cliënt als gezaghebbend tusschenpersoon optreedt.

Staat de ondergeteekende blijkens het bovenstaande tegenover een algeheele regeling van het beroep, op grond van het ontbreken van een bepaalde noodzaak daartoe, in beginsel afwijzend, hij meent niet te mogen nalaten daaraan toe te voegen, dat zelfs de wenschelijkheid van een dergelijk ver gaand ingrijpen geenszins voor hem zou vaststaan. Hij behoeft hiertoe slechts te wijzen op de gevolgen, welke aan de verschillende in het Voorloopig Verslag aan de hand gedane oplossingen van het vraagstuk, zooals hij deze in den aanvang dezer Memorie in het kort heeft geschetst, zouden zijn verbonden.

Het denkbeeld om aan hen, die in de toekomst het beroep willen gaan uitoefenen, zeker minimum-eischen van bekwaamheid en betrouwbaarheid te stellen, met toetsing van de reeds gevestigde accountants uitsluitend op betrouwbaarheid, zou tot gevolg hebben, dat de wet voor het tegenwoordige geslacht in feite vrijwel hare beteekenis zou verliezen. Immers naast degene, die ingevolge de wet voor het tegenwoordige geslacht in feite vrijwel hare beteekenis zou verliezen. Immers naast degenen, die ingevolge de wet officieel als volwaardig accountant tot de beroepsuitoefening zouden worden toegelaten, zou de groote categorie der reeds gevestigden, ofschoon van de meest uiteenlopende capaciteit, gedurende tientallen van jaren zonder enig kenmerkend onderscheid blijven voortbestaan, het recht om zich accountant te noemen uitsluitend ontleenende aan het feit, dat zij in betrouwbaarheid niet tekort schieten. Daargelaten, dat bekwaamheid en betrouwbaarheid in het accountantsberoep zoozeer samenhangen, dat toetsing op betrouwbaarheid alleen zich nauwelijks laat denken, schijnt een dergelijke oplossing ook met het oog op de belangen van dat deel der thans gevestigde accountants, dat een wetenschappelijke vorming achter den rug heeft, wel geheel onaanvaardbaar.

Al evenzeer verwerpelijk zijn de gevolgen welke zouden intreden, indien men den weg opgaat, welke blijkbaar voor oogen staat aan de leden, die, indien de ondergeteekende juist ziet, het beginsel eener academische opleiding voor de toekomst aanvaarden, maar als overgangsmaatregel blijkbaar aansluiting willen zoeken aan de particuliere examens, welke in den loop der jaren door de verschillende accountantsverenigingen werden afgenomen. Niet alleen bestaat er, zonder nauwkeurige kennis omtrent

de door verschillende particuliere vereenigingen in den loop der jaren uitgereikte diploma's, geen redelijke basis voor een dergelijke onderlinge gelijkstelling, zoodat zulk een systeem slechts tot misverstand zou leiden, maar bovendien zouden — en dat weegt voor den ondergeteekende zeker niet minder zwaar — op die wijze honderdtallen van ongediplomeerde accountants, van wie velen wellicht hooger zijn te classeren dan bezitters van een diploma, van zulk een regeling het slachtoffer worden, aangezien hun immers het recht om zich accountant te noemen zou worden ontzegd. Ondergeteekende zou overwegend bezwaar hebben, aan zulk een regeling mede te werken.

De beide hiervóór besproken oplossingen hebben in elk geval dit gemeen, dat daarmee juist niet bereikt zou worden datgene, waaraan thans in de eerste plaats behoefte bestaat, namelijk het scheppen van de mogelijkheid voor het publiek om hen, die tegen het accountantswerk in zijn vollen omvang zijn opgewassen, te onderkennen van andere beoefenaren van het vak, die daarvoor niet of niet ten volle berekend zijn. Waar dit beginsel op zichzelf in het Voorloopig Verslag geen bestrijding vindt, schijnt er feitelijk geen aanleiding, zulks hier nog uitvoerig nader toe te lichten. Het wordt inderdaad als een ernstige leemte gevoeld, dat in de accountantswereld een betrouwbare wegwijzer naar hen, die tot het geven van voorlichting in meer ingewikkelde vraagstukken van bedrijfs-economischen aard in staat zijn, ontbreekt. Niet alleen de opdrachtgever, die zich in dit vaak zuiver wetenschappelijk werk in den regel geheel op den accountant zal moeten verlaten, kan van deze omstandigheid dupe worden, evenzeer — en dit geval spreekt wellicht nog sterker — de derde-belanghebbende, die geen invloed op de keuze van den accountant heeft, doch anderzijds ernstig in zijn belangen kan worden geschaad, indien achteraf zou blijken, dat hij ten onrechte op de door dezen gegeven verklaringen is afgegaan.

Het behoeft wel nauwelijks betoog, dat het in het Voorloopig Verslag geopperde denkbeeld om de eischen voor toelating tot het register veel lager te stellen dan aan de Regeering voor oogen staat, in het kader van de gedachte voorziening niet past. Het middel ware voorts erger dan de kwaal, aangezien op die wijze, met medewerking van de overheid, een soort garantie zoude worden verstrekt omtrent personen, die kunnen worden geroepen tot het verrichten van arbeid, waarvoor hun de wetenschappelijke ondergrond in feite ontbreekt. Afgezien hiervan zouden pogingen om een lagere norm voor de toelating tot het accountantsregister aan te leggen ongetwijfeld een heftigen strijd ontketenen omtrent de vraag, welke die norm dan wel zou moeten zijn, aangezien, in aanmerking nemende de wijze, waarop het accountantsberoep in Nederland zich in den loop der jaren ontwikkeld heeft en de volkomen uiteenlopende opvattingen, welke in de kringen der beoefenaren van het vak omtrent de aan de beroepsuitoefening te stellen eischen heerschen, voor zulk een norm geen op gangbare overtuiging steunende grondslag zou zijn aan te geven.

Het laatste hiervóór genoemde bezwaar is eveneens inhaerent aan het in het Voorloopig Verslag aangehaalde denkbeeld van den Middenstandsraad om, in het belang van de middenstandszaken, naast de register-accountants een wettelijk erkende categorie van tweede-soort-accountants in het leven te roepen. Ondergeteekende kan overigens niet recht inzien, dat in de kringen van den middenstand aan een dergelijke wettelijke regeling een wezenlijke behoefte zou bestaan. Zoo belanghebbenden prijs stellen op zekerheid, dat de veelal eenvoudige diensten, waarom het hier gaat, naar behooren zullen worden verricht, dan bestaat er voldoende gelegenheid tot informatie, indien de organisaties van den middenstand al niet zouden besluiten, haar leden daartoe met een centralen inlichtingendienst te hulp te komen. Zou zich overigens na de totstandkoming van de wettelijke regeling voor de register-accountants, zooals die in het wetsontwerp is belichaamd, tusschen verschillende der bestaande accountantsorganisaties een aaneensluiting voltrekken — een mogelijkheid, welke de ondergeteekende geenszins uitgesloten acht — dan zal zulks er mede toe kunnen bijdragen om het doen van een keuze uit de niet tot het register toegelatenen te vergemakkelijken.

Inderdaad moet er op worden gerekend, dat de overheid in de toekomst, in verband met de toepassing van wetten, waarbij zij moet kunnen vertrouwen op deskundige verklaringen op accountantsgebied, meermalen het gebruik van de diensten van register-accountants zal voorschrijven. Ondergeteekende stelt zich evenwel voor, dat zulks geenszins een vaste regel zal worden en dat zeker niet behoeft te worden verwacht, dat in den vervolge steeds, wanneer in onze wetgeving, ook in die betreffende de belastingen, aan het optreden van deskundigen op dit gebied een plaats wordt gegeven, het gebruik van register-accountants als eisch zal worden gesteld. De inschakeling van register-accountants zal uit dien hoofde dan ook niet verder gaan dan met het oog op het publiek belang geboden is. Ook overigens acht de ondergeteekende voor de vrees, dat uit de voorgestelde regeling ernstige schade zou ontstaan voor hen, die niet in den kring der register-accountants zullen kunnen worden opgenomen, geen goeden grond aanwezig. Hij kan te dezen volkomen de meening onderschrijven van de voorstanders van het ontwerp, die, elders in het Voorloopig Verslag, er op wijzen, dat zij, die met het oog op den aard van de te verrichten diensten aan de hulp van een register-accountant geen behoefte hebben, reeds in verband met de mindere kosten de hulp van andere accountants zullen blijven inroepen. Zulks klemmt te meer, waar dezen, juist door hun geregeld

contact met middenstandszaken, evenzeer vertrouwd zullen zijn met het daar voorkomende werk als de in het Voorloopig Verslag als eliteaccountants aangeduide groep. Tenslotte moge de ondergeteekende er de aandacht op vestigen, dat hier en daar in het buitenland regelingen bestaan, analoog aan de in het onderhavige ontwerp voorgestelde, zonder dat dit tot ernstige gevolgen voor de niet officieel erkende vakgenooten heeft geleid. Het klassieke voorbeeld van een dergelijke regeling biedt Engeland, waar reeds sinds jaren naast de categorie der accountants, die lid zijn van enkele erkende vereenigingen, duizenden vakgenooten, in verschillende andere vereenigingen georganiseerd, een bestaan vinden.

Ondergeteekende is er zich ten volle van bewust, dat de kwestie van de eerste toelating tot het register, bij de invoering der wet, groote omzichtigheid in behandeling zal vereischen en dat zich zeker wel hier en daar moeilijkheden zullen voordoen. Nu dient aanstonds te worden opgemerkt, dat van telkens terugkeerende moeilijkheden van denzelfden aard als die, welke bij de toepassing van de bepalingen omtrent de tandtechnici zijn gerezen, in deze materie geen sprake kan zijn; immers wie de inschrijving in het register niet deelachtig mocht worden, zal niettemin vrij blijven in de uitoefening van het beroep en het gebruik van den titel accountant, een omstandigheid, waarop de voorstanders van het ontwerp, elders in het Voorloopig Verslag, terecht de aandacht vestigen. In zoverre schijnt de vrees van de leden, die de vergelijking met de tandtechnici trokken, niet gegrond. Dit neemt intusschen niet weg, dat ook hier alles dient te worden gedaan om te voorkomen, dat onbillijkheden zouden worden begaan en de ondergeteekende heeft dan ook gemeend zich, mede naar aanleiding van het ter plaatse in het Voorloopig Verslag opgemerkte, nog eens ernstig te moeten beraden of inderdaad in dit opzicht, wat de overgangsregeling aangaat, het uiterste was bereikt. In dit verband moge hier nog een enkel woord worden gewijd aan de in het ontwerp aangegeven normen voor de eerste toelating en vervolgens aan de samenstelling van de commissies, welke daarover zullen hebben te beslissen.

Ondergeteekende kan ook bij nadere overweging geen aanleiding vinden in de examen-norm, welke op zichzelf in vaagheid niet tekort schiet, wijziging te brengen. Wie een andere diploma overlegt dan een zoodanig, hetwelk van voldoende bekwaamheid en vakkennis blijk geeft, kan nu eenmaal niet worden opgenomen in den kring van hen, die daarvoor wel beschikken. Het doel van de wet om een onderscheidenden titel te geven aan hen, die tot den accountantsarbeid in vollen omvang geroepen kunnen worden, zou dusdoende ernstig in gevaar worden gebracht. Eenige onbillijkheid schuilt in de norm niet en haar toepassing behoeft daar evenmin toe te leiden. In dit verband moge er nog eens, zij het wellicht ten overvloede, de aandacht op worden gevestigd, dat van geen enkel vereenigingsdiploma, hetzij van een jongere, hetzij van een oudere organisatie, a priori vaststaat, welke rechten met betrekking tot de eerste toelating daaraan zullen kunnen worden ontleend. Het zal juist de taak van de betrokken commissies zijn de waarde der onderscheidene diploma's geval voor geval te wegen. Dat tenslotte van die organisaties, die wegens haar ouderdom of om andere redenen de meeste examens hebben afgenomen, een grooter aantal leden zal worden geaccepteerd dan van andere, die zich daarmee niet of in mindere mate hebben beziggehouden, is natuurlijk niet uitgesloten. In het feit, dat in zulk een geval de leden van de eene thans bestaande organisatie in de nieuw op te richten vereeniging practisch meer invloed zouden verkrijgen dan die van de andere, kan de ondergeteekende geen bezwaar zien, aangezien de wettelijke regeling voldoende waarborgen inhoudt om te voorkomen, dat de werkzaamheid van het nieuwe Instituut zich, ten nadeele van een minderheid, in een door de overheid ongewenschten zin zou gaan ontwikkelen. Overigens moet het onjuist worden geacht te onderstellen, dat de bestaande organisaties, en dan meer in het bijzonder de twee, welke voorzitters het nieuwe Instituut hebben opgericht, daarin als zoodanig invloed zouden willen gaan uitoefenen. Gelijk reeds hierboven opgemerkt, acht de ondergeteekende het eerder denkbaar, dat sommige daarvan, vooral indien een eenigszins belangrijk deel harer leden het lidmaatschap van het nieuwe Instituut mocht deelachtig worden, tot liquidatie of samensmelting zullen besluiten.

De practijknorm acht de ondergeteekende evenmin voor nadere concretiseering vatbaar. Wat de daaraan verbonden leeftijdsgrens aangaat, heeft hij er bij nader inzien geen bezwaar tegen, deze tot 35 jaar terug te brengen, zoodat zij, die reeds op dien leeftijd aan den praktische schied zouden blijken te voldoen, zich niet meer, ter verkrijging van inschrijving in het register, aan een examen zullen hebben te onderwerpen. In de hierbijgaande Nota van Wijziging wordt derhalve een dienovereenkomstige wijziging in artikel 66, onder *b*, van het wetsontwerp aangebracht.

In de regeling van de samenstelling der commissies voor de toelating meent de ondergeteekende ook bij nadere overweging geen verandering te moeten brengen. Hij acht deze regeling voor het beoogde doel het meest practisch, trwíjl er zijns inziens geen aanleiding bestaat te verwachten, dat zij tot onbillijke beslissingen zou leiden. Uit het vorenstaande volgt, dat hij niet kan overnemen het in het Voorloopig Verslag geopperde denkbeeld om de commissies uitsluitend uit personen uit het bedrijfsleven en juristen te doen bestaan en daaraan accountants met uitsluitend adviseerende bevoegdheid toe te voegen. Gelijk terecht door andere leden wordt opgemerkt, zijn de in deze commissies te behandelen kwesties te zeer van technischen aard, dan dat de beslissing daarover uitsluitend aan buiten-

staanders zou kunnen worden overgelaten. Gegeven het feit, dat het oordeel van de technische deskundigen voor de commissies wel steeds van groote waarde zal zijn, verdient voorts, naar de meening van den ondergeteekende, boven een zuiver adviseerende werkzaamheid, verre de voorkeur de figuur, dat bedoelde deskundigen in de commissies in zoodanige positie komen, dat zij er zich van bewust zijn ten volle de mede-verantwoordelijkheid voor de te nemen beslissingen te dragen. Tenslotte moge de ondergeteekende er op wijzen, dat in tegenstelling tot de Commissie voor de Toelating, de Commissie van Beroep in meerderheid door buiten het accountantsberoep staande personen zal worden gevormd. Op deze wijze schijnt een voldoende waarborg aanwezig, dat ongerechtvaardigde wegeringen zich niet zullen voordoen.

De ter plaatse in het Voorloopig Verslag gestelde concrete vragen mogen in het vorenstaande hare beantwoording vinden.

Het behoeft geen betoog, dat bij de samenstelling van de betrokken commissies met de noodige zorgvuldigheid tewerk zal moeten worden gegaan. Accountants, van wie verwacht zou kunnen worden, dat zij zich bij de vervulling van hun taak zouden laten beïnvloeden door de organisaties, waarvan de voorzitters het nieuwe Instituut hebben opgericht, behooren

daarin niet thuis. Zulks geldt uiteraard evenzeer ten aanzien van andere organisaties dan de twee hier bedoelde. Het zal het stellig streven van den ondergeteekende zijn er voor zorg te dragen, dat in beide commissies slechts accountants zitting krijgen, wier objectiviteit en onafhankelijkheid ten volle verzekerd is.

Ter voldoening aan het desbetreffende verzoek in het Voorloopig Verslag gedaan, laat de ondergeteekende hieronder volgen een aantal gegevens betreffende de verschillende thans bestaande accountantsverenigingen. Hierbij zij aangeteekend, dat hem met betrekking tot één dezer verenigingen, de Nederlandsche Federatie van Accountants, geenerlei gegevens ter beschikking zijn gekomen. Deze organisatie, welke vermoedelijk tot de kleinere kan worden gerekend, is hierna verder buiten beschouwing gelaten.

Het eerste hieronder volgend overzicht geeft een beeld van de oprichting der verschillende accountantsorganisaties, alsmede van de fusies, welke zich onder haar hebben voltrokken. Het bevat de gegevens, waarop het op blz. 5 van het Voorloopig Verslag onder *a* en *b* vermelde betrekking heeft.

Bestaande accountantsorganisaties	Jaar van oprichting	Fusies	
Nederlandsch Instituut van Accountants	—	1934	Nederlandsch Instituut van Accountants 1919 Nederlandsche Organisatie van Accountants 1922 Nederlandsche Bond van Accountants 1899 Nederlandsch Instituut van Accountants 1895 Nederlandsche Accountants-Vereeniging 1906 Nederlandsche Academie van Accountants 1902 Nationale Organisatie van Accountants 1902
Nederlandsch Accountants Genootschap	1908		
Nederlandsche Broederschap van Accountants	—	1918	Nederlandsche Broederschap van Accountants 1917 Nederlandsch Genootschap van Accountants (I) 1916 Nederlandsche Broederschap van Accountants 1909 Nederlandsche Accountants Associatie 1914
Vereeniging van Rijks-Accountants	1918		
Algemeen Verbond van Accountants	—	1931	Algemeen Verbond van Accountants 1925 Nederlandsch Genootschap van Accountants (II) 1927
Nederlandsche Unie van Accountants	—	1938	Nederlandsche Unie van Accountants 1931 Vereeniging van Nederlandsche Accountants 1919 Nederlandsche Unie van Accountants 1926 Nederlandsche Associatie van Accountants 1927 Nederlandsch College van Accountants (I) 1928
Vereeniging van Academisch Gevormde Accountants	1927		
Vereeniging van Gemeente-Accountants	1927		
Nationaal Genootschap van Accountants	1933		
Nederlandsch College van Accountants (II)	1934		
Nationaal Vereeniging van Accountants	1935		
Eerste Nederlandsche Genootschap van Accountants en Belastingadviseurs	1936		

Het hierna volgende staatje bevat, naar aanleiding van het ter plaatse onder c gevraagde, een opgave van het aantal leden der bestaande accountantsorganisaties, naar den toestand op 1 Januari 1940. De derde kolom vermeldt het aantal van hen, die na aflegging van een door een organisatie afgenomen accountantsexamen tot het lidmaatschap van die organisatie zijn toegelaten. De meeste vereenigingen zijn intusschen tot dusverre (nog) niet tot het afnemen van een accountantsexamen overgegaan; evenwel zijn verschillende leden van tot laatstbedoelde groep be-

hoorende organisaties niettemin in het bezit van een accountantsdiploma. Verder zijn onder de leden van het Nederlandsch Instituut van Accountants, hetwelk een accountantsexamen heeft, er velen, die een ander diploma bezitten dan door die vereeniging afgegeven. De ondergeteekende heeft gemeend, voor het verkrijgen van een juist overzicht deze laatste diploma's afzonderlijk te moeten vermelden; zij zijn in de beide laatste kolommen aangegeven.

Bestaande organisaties	Aantal leden op 1 Januari 1940	Accountantsdiploma's		
		van eigen organisatie	van andere organisatie of instelling	
			aantal	specificatie
Nederlandsch Instituut van Accountants	704	441	229	Universiteit van Amsterdam 20 Nederlandsche Economische Hoogeschool Rotterdam 15 Katholieke Economische Hoogeschool Tilburg 1 Nederlandsche Accountantsvereeniging 38 Nederlandsche Bond van Accountants 99 Nederlandsche Academie van Accountants 7 Nationale (Nederlandsche) Organisatie van Accountants 18 Accountant bij 's Lands diensten in Ned.-Indië 1 Accountant Directe Belastingen 30
Nederlandsch Accountants Genootschap	10	—	—	
Nederlandsche Broederschap van Accountants	81	36	—	
Vereeniging van Rijks-Accountants	76	—	76	Accountant Directe Belastingen Nederlandsch Instituut van Accountants Universiteit van Amsterdam Nederlandsche Economische Hoogeschool Rotterdam
Algemeen Verbond van Accountants	58	—	—	
Nederlandsche Unie van Accountants	169	2	—	
Vereeniging van Academisch Gevormde Accountants	72	—	72	Nederlandsche Economische Hoogeschool Rotterdam
Vereeniging van Gemeente-Accountants	69	—	3	Nederlandsch Instituut van Accountants
Nationaal Genootschap van Accountants	114	—	1	Nederlandsche Broederschap van Accountants
Nederlandsch College van Accountants (II)	23	—	—	
Nationale Vereeniging van Accountants	91	—	—	
Eerste Nederlandsche Genootschap van Accountants en Belastingadviseurs	43	—	—	

Met betrekking tot de ter plaatse in het Voorloopig Verslag gevraagde gegevens inzake de door accountantsorganisaties afgenomen examens volgt hieronder een overzicht van de accountantsexamens, welke tot dusverre zijn afgenomen. Zooals bekend, worden deze examens in onderdeelen afgenomen en brengt eerst het slagen voor alle onderdeelen het verkrijgen van het volledige accountantsdiploma met zich mede; ondergeteekende heeft gemeend de vraag, hoeveel personen aan elk der examens hebben

deelgenomen, in dien zin te moeten lezen, dat opgave wordt verlangd van het aantal dergenen, die voor het *volledige* accountantsexamen zijn geslaagd. Dit aantal is in de voórlaatste kolom vermeld. Aangeteekend zij voorts, dat enkele in dezen staat niet genoemde organisaties weliswaar in haar statuten en reglementen in een accountantsexamen voorzien, doch tot het afnemen daarvan tot dusverre nog niet overgingen.

Accountantsorganisaties, welke examen afnemen	Jaren, waarin examen is afgenomen	Aantal geslaagden voor volledig examen	Bijzonderheden
Nederlandsch Instituut van Accountants	1896 tot heden	482	Gedurende de jaren 1927 tot en met 1934 werd door het Nederlandsch Instituut van Accountants en de Nederlandsche Organisatie van Accountants een federatief examen afgenomen. Van de in het Nederlandsch Instituut van Accountants opgegangene organisaties werd door de Nederlandsche Accountantsvereeniging (gedurende de jaren 1907 tot en met 1918, totaal 46 geslaagden), alsmede door de Nederlandsche (Nationale) Organisatie van Accountants, den Nederlandschen Bond van Accountants en de Nederlandsche Academie van Accountants (eerstgenoemde tot 1927, beide laatstgenoemden tot de fusie, totaal tenminste 124 geslaagden) examen afgenomen.
Nederlandsche Broederschap van Accountants	1919 tot heden	40	De in de Nederlandsche Broederschap van Accountants opgegangene organisaties, de Nederlandsche Accountants-Associatie en het Nederlandsch Genootschap van Accountants, hebben gedurende enkele jaren tot de fusie examen afgenomen. Gegevens omtrent deze examens en de resultaten daarvan staan niet ter beschikking.
Nederlandsche Unie van Accountants	1934 tot heden	2	
Algemeen Verbond van Accountants	1935; 1937 tot heden	geene	

Gegevens betreffende het aantal personen, dat als accountant werkzaam is zonder lid te zijn van een der bestaande accountantsverenigingen, staan den ondergeteekende niet ten dienste; hij acht het overigens ook zeer bezwaarlijk, hieromtrent betrouwbare gegevens te verkrijgen.

Een beantwoording van de vraag, hoeveel accountants naar schatting tot het nieuwe Instituut zullen worden toegelaten en hoevelen daar buiten zullen moeten blijven, acht de ondergeteekende evenmin mogelijk, aangezien niet te voorzien valt hoeveel kandidaten voor het register zich zullen aanmelden en hoevelen van hen aan de eischen voor toelating zullen blijken te voldoen.

In de in het Voorloopig Verslag geuite critiek op den voor de regeling gekozen vorm ontmoet de ondergeteekende in de eerste plaats de leden, die als hun meening gaven, dat de corporatieve zelfstandigheid daarin te weinig is doorgevoerd en daartegenover hen, die van oordeel waren, dat inschakeling van het corporatieve element achterwege dient te blijven. Zonder nu uit deze tegenstrijdigheid van opvatting de conclusie te willen putten, dat met het in het ontwerp gekozen systeem de juiste middenweg wordt bewandeld, zoo meent de ondergeteekende daarin toch wel een aanwijzing te mogen zien, dat het geen aanbeveling zou verdienen anders dan op grond van sterk sprekende argumenten van dat systeem af te wijken.

Het denkbeeld van samenwerking tusschen particulier initiatief en overheid is vrucht geweest van zorgvuldige overweging. Eenerzijds scheen voor een concentratie van de krachten, aan welke op historische gronden de taak toekomt om het beroep hoog te houden, de vereenigingsvorm de aangewezen figuur. Aan den anderen kant is de bemoeiing, welke die vereeniging op dat terrein is toegedacht, weder zoo uitgebreid en zoo ingrijpend, dat met een enkel toezicht van de zijde der overheid niet kan worden volstaan. Inderdaad kan dan ook worden gezegd, dat de regeling tot op zekere hoogte elementen gemeen heeft met het gemengde bedrijf, en het komt den ondergeteekende voor dat dit stelsel, hetwelk, voorzover hem bekend, in stede van verouderd, in onze wetgeving geheel nieuw is, een goede kans van slagen heeft. Het stelsel brengt met zich, dat de wet zelve zooveel mogelijk de regels inhoudt, naar welke de samenwerking tusschen de overheid en het particulier initiatief zich zal voltrekken. Afgezien van het feit, dat de materie ook in onderdeelen belangrijk genoeg is voor een regeling bij de wet, heeft dit bovendien het voordeel, dat de Staten-Generaal zich omtrent de grondslagen dier samenwerking een volledig beeld kunnen vormen.

Een wettelijke regeling, waarbij de overheid de taak der verzorging van het accountantsberoep geheel aan zich trekt, derhalve met uitschakeling van het particulier initiatief, ware inderdaad denkbaar, ook in dier voege, dat de kosten daarvan geheel op de belanghebbenden worden verhaald. Ondergeteekende ziet echter in een dergelijke oplossing, welke met de wijze, waarop het beroep zich in Nederland heeft ontwikkeld, geenerlei rekening houdt, geen voordeel. Een vergelijking met hetgeen met betrekking tot de wettelijke regelingen voor levensverzekeringmaatschappijen en notarissen geldt gaat reeds daarom niet op, wijl daarin het element van beroepsopleiding, een in het kader eener vereeniging op voorreffelijke wijze te behartigen belang, ontbreekt.

Wat de bezwaren tegen het gedwongen lidmaatschap aangaat, ondergeteekende is van meening, dat deze door de bepalingen van § 8 van het ontwerp, welke de aantastbaarheid van bepaalde besluiten regelen, voldoende zijn ondervangen. De voor de individuele leden uit het lidmaatschap voortvloeiende financiële consequenties zullen stellig niet van dien aard zijn, dat zij een beletsel zouden vormen om toegang tot het register te vragen. Zoo noodig zal, gelijk zulks bij sommige der bestaande accountantsorganisaties reeds thans het geval is, een zekere differentiatie in de geldelijke voorwaarden van het lidmaatschap kunnen worden aangebracht, waarbij rekening wordt gehouden met de positie en de draagkracht van de betrokken accountants.

De mogelijkheid, dat door een ontbindingsbesluit van de ledenvergadering van het nieuwe Instituut plotseling aan de samenwerking met de Regering een einde zou komen, acht de ondergeteekende volkomen theoretisch. Intusschen heeft hij tegen een voorziening terzake geenerlei bezwaar. Zulks zou naar zijn mening op de eenvoudigste wijze kunnen geschieden door een aanvulling van de statuten der nieuwe vereeniging, welke bij de Memorie van Toelichting zijn gevoegd, en wel door toevoeging van artikel 23 van de bepaling, dat een besluit tot ontbinding niet in werking treedt dan na verloop van zes maanden na het tijdstip, waarop het besluit is genomen. Ondergeteekende is bereid een wijziging in dezen trant te bevorderen.

Het is den ondergeteekende uiteraard niet onbekend, dat vele accountantskantoren, waaronder ook de grootere, doorgaans werken met behulp van assistenten, welke niet in het bezit van accountantsdiploma's zijn. De uitoefening van het beroep in vollen omvang laat zich echter moeilijk denken zonder medewerking van assistenten, reeds daarom, wijl de kosten onevenredig hoog zouden worden, indien de leidende krachten alle werkzaamheden, ook die van meer ondergeschikten aard, zelf moeten verrichten. Een behoorlijke organisatie van een kantoor van eenige betekenis brengt met zich een streng doorgevoerde systematisering van den onderzoekingsarbeid, gepaard gaande aan een doeltreffend toezicht op de prestaties van het personeel. Voorzover den ondergeteekende bekend, schietten de leiders van de groote accountantskantoren in dit opzicht niet

tekort. Uit den aard der zaak dragen zij voorts de verantwoordelijkheid voor het werk der assistenten, een eisch, welken bijvoorbeeld het Reglement van Arbeid van het Nederlandsch Instituut van Accountants uitdrukkelijk stelt.

Terecht wordt er overigens in het Voorloopig Verslag de aandacht op gevestigd, dat een belangrijk deel van de assistenten, op de grootere kantoren, werkzaam, studeerende is voor het beroep. Zelfs komt het veelvuldig voor, dat als assistent worden aangenomen jonge lieden, die reeds hun studie hebben voltooid, doch zich de noodige praktische ervaring willen eigen maken alvorens zich als zelfstandig accountant te vestigen.

Het ligt geenszins in de bedoeling om bij den overgang de accountants, welke in openbaren dienst werkzaam zijn, van de inschrijving in het accountantsregister uit te sluiten. Het in het Voorloopig Verslag aangehaalde artikel 27, waarin de positie van de Raden van Tucht tegenover de hier bedoelde functionarissen wordt aangegeven, wijst daar reeds op. Ook ten aanzien van hen, die bij het Centraal Bureau voor verificatie en financiële adviezen der Vereeniging van Nederlandsche Gemeenten accountantswerkzaamheden verrichten, zal de toelating tot het register in overweging kunnen worden genomen. In beide gevallen als evenwel als eisch moeten blijven gelden, dat de betrokkenen in staat zijn, het gewone accountantsberoep in vollen omvang uit te oefenen, hetgeen zal kunnen blijken hetzij uit een verworven diploma, hetzij uit een voldoende practijk, zooals in het wetsontwerp nader omschreven. Het doel der wet vordert zulks; immers, handelde men anders, dan zou de titel „register-accountant” niet meer, althans niet meer ten volle, onderscheidend zijn voor dengene, voor wie hij in de eerste plaats bestemd is. Het bezwaar zou zich te sterker doen gevoelen, indien de accountants, hier in het geding, naast of in plaats van het werk, waarop zij bijzonderlijk zijn ingesteld, op het terrein van den zoogenaamden public-accountant gingen bevestigen.

Een regeling, krachtens welke het toekomstige accountantsexamen op een gemeenschappelijke grondslag de mogelijkheid van specialisatie mede naar de eischen van het publieke financieewezens geeft, zou, in het kader van het wetsontwerp, slechts betekenis hebben, indien daaraan verbonden werd de instelling van een afzonderlijk register, hetwelk de op dit gebied deskundigen weder van de andere registeraccountants onderscheidt. De wet zou daardoor naar de ondergeteekende meent noodeloos gecompliceerd worden, aangezien aan een dergelijk register wel nauwelijks behoefte bestaat. Wel acht hij het denkbaar, dat het nieuwe Instituut voorziet in een bovenbouw boven de normale opleiding, zooals die voor de registeraccountants in het algemeen noodig zal zijn, zoomede in een daarop aansluitend examen, speciaal voor hen, die hun werkring in het publieke financieewezens willen zoeken. Dit is echter een kwestie, die in de wet zelve geen regeling behoeft te vinden, zoomin als deze ten aanzien van de andere examens bijzondere voorschriften inhoudt.

De in de Algemeene beschouwingen van het Voorloopig Verslag gemaakte opmerkingen nopens de rechtspraak betreffen drieërlei, namelijk de samenstelling der rechtsprekende colleges, de omschrijving van de gedragingen, welke aanleiding tot berechting kunnen geven en tenslotte de regeling van het hooger beroep.

Ofschoon het voor de hand zal liggen, dat bij de benoeming van de leden der Raden van Tucht de wenschelijkheid in het oog wordt gehouden om daarin het juridisch element vertegenwoordiging te doen vinden, ziet de ondergeteekende er geenerlei bezwaar in zulks in de wet uitdrukkelijk vast te leggen. In verband hiermede worden in de bij deze Memorie gevoegde Nota van Wijziging de artikelen 8 en 9 van het ontwerp aangevuld met een bepaling, inhoudende, dat in de Raden van Tucht en van Beroep de functies van voorzitter en van plaatsvervangend voorzitter door een rechtsgeleerde zullen moeten vervuld.

De omschrijving der gedragingen moet noodwendig vaag zijn, omdat voor de accountants, evenals voor geneesheeren, notarissen, octrooigemachtigden en anderen, die in hun beroepsuitoefening onder tuchtspraak staan, tal van regelen gelden, welke moeilijk in een code van bevoegdheden en verplichtingen zijn weer te geven. De geneeskundige, die „zich schuldig maakt aan handelingen, die het vertrouwen in den stand der geneeskundigen ondermijnen”, de notaris, die „zich schuldig maakt aan wangedrag”, de octrooigemachtigde, die „zich in de uitoefening van zijn beroep in strijd met zijn plicht of op onwaardige wijze gedraagt”, verkeert in dit opzicht in geen andere positie. De practijk voorziet hierin gewoonlijk door publicatie van de beslissingen der rechtsprekende colleges, welke voor de rechtsvorming van belang zijn. Ook het onderhavig ontwerp biedt in artikel 39 daartoe de mogelijkheid. Overigens zullen de accountants zich hebben te houden aan de bindende voorschriften van het Reglement van Arbeid, in artikel 6 van het ontwerp voorzien, een materie, waarover het toezicht en de rechtspraak van de Raden van Tucht zich, blijkens artikel 27, eveneens uitstrekken.

Wat de regeling van het hooger beroep aangaat, ondergeteekende geeft de voorkeur aan het systeem van het ontwerp boven de mogelijkheid van beroep op een rechterlijk college. Verschillende accountantsorganisaties oefenen thans reeds, op de wijze als in het ontwerp voorzien, rechtspraak uit met medewerking van de vakgenooten zelf en dit stelsel heeft steeds tot tevredenheid gewerkt. Afgezien van het feit, dat hier vaak kwesties aan de orde zullen zijn, waartegenover een rechterlijk college geheel vreemd staat, verkeeren voorts de normen voor beroepsgedragingen van de accountants nog eerst in een stadium van ontwikkeling, waarbij het oordeel

van hen, die in de accountantswereld als gezaghebbend worden beschouwd, niet alleen niet kan worden gemist, doch zelfs maatgevend behoort te zijn. Tenslotte ligt het geval bij de accountants in zooverre anders dan bij de notarissen, geneeskundigen enz., dat bij de eersten, ook wanneer het om de ernstige tuchtmaatregelen gaat, van uitstooting uit de beroepsuitoefening nimmer sprake zal kunnen zijn. Op deze gronden is de ondergeteekende van meening, dat, ofschoon hij het niet uitgesloten acht, dat op den duur de tuchtrechtspraak zich langs andere banen zal gaan bewegen, althans voor het oogenblik aan het gekozen systeem ware vast te houden.

Ondergeteekende kan niet ontkennen, dat het woord „register-accountant” niet als een verrijking van onzen taalschat is te beschouwen. Het spraakgebruik heeft zich evenwel in den loop der jaren reeds in die mate van de uitdrukking meester gemaakt, dat hij geneigd zou zijn over dit bezwaar heen te stappen. De uitdrukking „registeraccountant” draagt in elk geval de voordeelen van korthed en ondubbelzinnigheid. Het woord „accountantswezen”, hetwelk overigens slechts in de considerans van het ontwerp voorkomt, meent de ondergeteekende eveneens te mogen handhaven. Het geeft uitdrukking aan het feit, dat de wet meer omvat dan een beroepsregeling.

Artikelen

Artikel 2. De gemaakte opmerking heeft den ondergeteekende aanleiding gegeven, de redactie van het tweede lid te verduidelijken.

Artikel 5. Tegen overbrenging van de strafbepaling van het tweede en derde lid naar het slot van het ontwerp bestaat geen bezwaar. Bij Nota van Wijziging is hieraan voldaan.

Artikel 17. Het voorschrijven van een zekere stage acht de ondergeteekende niet gewenscht en voorts overbodig. Niet gewenscht, omdat zulks, in elk geval afzonderlijk, weder een beoordeeling noodig zou maken van den aard van de werkzaamheden, gedurende de stage verricht. Overbodig, omdat het gebrek aan praktische ervaring er de betrokkenen vanzelf reeds van weerhoudt, zich aanstonds als zelfstandig accountant te vestigen. Reeds thans is het, zooals reeds eerder opgemerkt, regel, dat jonge lieden, die een academisch- of daarmede gelijk te stellen examen hebben afgelegd, een tijdlang op een accountantskantoor ervaring gaan opdoen, alvorens zelfstandig de beroepsuitoefening aan te vangen.

De in overweging gegeven wijziging van het tweede lid is bij Nota van Wijziging aangebracht.

Artikel 22. Het zal, naar den ondergeteekende toeschijnt, wel niet licht voorkomen, dat de Raad van Beroep zou nalaten een in eerste instantie geweigerden candidaat op te roepen, indien zulks voor de beslissing van nut kan zijn. Niettemin is hij gaarne bereid een bepaling die hierin voorziet aan artikel 22 toe te voegen. Bij Nota van Wijziging is hieraan voldaan. Voor een regeling krachtens welke de candidaat het recht zou verkrijgen zich door een raadsman te doen bijstaan, acht hij niet voldoende aanleiding aanwezig. Een dergelijke figuur moge passend zijn bij het tuchtrechtelijk geding tegen een ingeschreven accountant, terzake van de toelatingsprocedure schijnt zulk een bijstand minder op haar plaats.

Artikel 24. Het bezwaar van de aan het gedwongen lidmaatschap verbonden financieele consequenties vond in de Algemeene beschouwingen reeds bespreking. De financieele verplichtingen, aan het lidmaatschap verbonden, zullen stellig niet zóó zwaar zijn, dat hier zou moeten worden afgeweken van den gewonen regel, dat wie zijn contributie aan zijn vereeniging niet betaalt, het lidmaatschap verloren ziet gaan. In elk systeem, waarbij belanghebbenden de kosten der wet zelf moeten dragen, zullen zij, die van de wet profiteren, trouwens voor uitgaven komen te staan.

Artikel 29. In hoeverre gedragingen, wegens haar ouderdom, buiten nadere berechting behoeven te blijven, valt tevoren in concreto moeilijk aan te geven, te minder waar op de toepassing van de bepaling mede de ernst van de gepleegde overtreding van invloed zal zijn. Ondergeteekende meent er dan ook de voorkeur aan te moeten geven de Raden van Tucht in dezen de vrije hand te laten.

Artikel 39. Door de in overweging gegeven wijziging in de redactie van het zesde lid zou niet, althans minder, duidelijk tot uiting komen, dat het de Raad van Tucht is, aan welken de taak der openbaarmaking is toevertrouwd. Uit dien hoofde ware de in het ontwerp gekozen redactie te handhaven.

Artikel 67. Volgens het tweede lid van dit artikel kan een beslissing tot weigering van de aanwijzing ter inschrijving slechts worden genomen na verhoor, althans oproeping bij aangeteekenden brief, van den aanvrager. Het in het Voorloopig Verslag geopperde bezwaar doet zich dus in werkelijkheid niet voor.

Artikel 68. In een publicatie in de *Staatscourant* voor alle aanvragers tegelijk ziet de ondergeteekende geen noemenswaardig voordeel, wel het nadeel, dat de toelatingscommissies plotseling voor een oopenhooping van werk zouden kunnen komen te staan, met de kans, dat de invoering van het register daardoor niet weinig zou worden vertraagd. Bij de openbaarmaking zal ongetwijfeld tot uiting moeten komen, dat het nog slechts aanvragen om inschrijving betreft, waarop nog niet definitief is beslist.

Artikel 76. De mogelijkheid om uit overwegingen van billijkheid afwijkingen toe te staan omvat, volgens dit artikel, de practijknorm en de daaraan verbonden leeftijdsgrens. Uiteraard zal geen afstand kunnen worden gedaan van den eisch, dat voldoende bekwaamheid en vakkennis aanwezig moeten zijn, zoodat in feite de bepaling slechts toepassing zal kunnen vinden in verband met de duur der practijk en met den leeftijd. Zoo acht de ondergeteekende het denkbaar, dat een candidaat voor het register, ofschoon nog geen volle tien jaar in het beroep werkzaam, zich toch gedurende een reeks van jaren een dermate belangrijke en omvangrijke practijk heeft verworven, dat billijkheidshalve aan de norm van tien jaar niet kan worden vastgehouden. Evenzoo moet het niet uitgesloten worden geacht, dat de Commissie in voorkomend geval tot toelating zal besluiten van iemand, die een belangrijke en langdurige practijk achter den rug heeft, doch in leeftijd bijvoorbeeld een jaar of een half jaar tekort zou komen.

Artikel 77. Met den hier uitsproken wensch zal de ondergeteekende gaarne rekening houden in dier voege, dat het tijdstip voor inschrijving niet eerder zal worden vastgesteld dan nadat het overgrootste deel van hen, die zich ingevolge artikel 67 voor inschrijving hebben aangemeld, onherroepelijk zal zijn beslist. Teneinde de invoering van het register niet noodeloos te vertragen, meent hij evenwel niet de toezegging te mogen doen, dat alle aanvragen, waarvan sommige uiteraard lang slepende kunnen blijven, zullen zijn afgehandeld.

Artikel 85. Met het denkbeeld, aan de wet den naam „Register-accountantswet” te geven, kan de ondergeteekende gereedelijk instemmen. Bij Nota van Wijziging is hierin voorzien.

De Minister van Economische Zaken.

STEENBERGHE.

NOTA VAN WIJZIGING

In het tweede lid van artikel 2 wordt in plaats van: „de in het vorig lid bedoelde vereeniging” gelezen: „de in den aanhef van het vorig lid bedoelde vereeniging”.

Het tweede en derde lid van artikel 5 vervallen. Vóór het eerste lid vervalt het cijfer „1”.

In artikel 8 wordt de punt aan het einde van het derde lid vervangen door een komma-punt, terwijl aan dit lid wordt toegevoegd: „beiden moeten rechtsgeleerde zijn”.

In artikel 9 wordt aan het eerste lid toegevoegd: „De voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter moeten rechtsgeleerde zijn”.

In het tweede lid van artikel 17 wordt in plaats van: „bepaald aan te wijzen” gelezen: „bepaalde”.

In het eerste lid van artikel 22 wordt de punt aan het einde van den eersten volzin vervangen door een komma-punt, terwijl aan dezen volzin wordt toegevoegd: „hij bekrachtigt de beslissing van den Raad van Beheer niet dan na verhoor, althans oproeping bij aangeteekenden brief, van hem, die in beroep kwam”.

In artikel 66 wordt in het onder *b* bepaalde in plaats van: „den veertigjarige leeftijd” gelezen: „den leeftijd van vijfendertig jaar”.

De titel van § 10 wordt gewijzigd in: „Straf- en slotbepalingen”.

Als eerste artikel van § 10 wordt een nieuw artikel 84 opgenomen, luidende als volgt:

„Artikel 84.

1. Hij die, terwijl hij niet in het accountantsregister staat ingeschreven, den titel van registeraccountant voert of zich op zoodanige wijze gedraagt, dat daardoor bij het publiek redelijkerwijze de indruk wordt gewekt, als ware hij in het accountantsregister ingeschreven, wordt gestraft met geldboete van ten hoogste duizend gulden.

2. De in het vorig lid strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen.”

De huidige artikelen 84, 85 en 86 worden omgenummerd in artikelen 85, 86 en 87.

In het nieuwe artikel 86 wordt in plaats van: „„Wet op de Register-accountants”” gelezen: „„Registeraccountantswet””.